

Peiling in het burgerpanel Hilversum - Erfgoed

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 308 48 00
www.ioresearch.nl

Rapportnummer

2020/definitief

Datum

Maart 2020

Opdrachtgever

Gemeente Hilversum

Auteurs:

Wietse van Engeland
Gwendolyn van Straaten

Introductie

Aanleiding

De gemeente vervult een belangrijke rol in het behouden en in stand houden van erfgoed.

Maar hoeveel belang hechten de inwoners van Hilversum eigenlijk aan erfgoed en monumenten? Hoe denken zij over het beleid en de uitvoering hiervan? Hierover is tot nu toe nog niet zoveel bekend, maar daar is wel behoefte aan om meer over te weten.

Methode

Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van raadpleging van het Burgerpanel Hilversum. Het panel bestaat uit 1.920 panelleden. Dit zijn inwoners van de gemeente Hilversum die zich hebben aangemeld voor deelname aan online onderzoeken van de gemeente. De panelleden zijn via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. Er is één herinneringsmail gestuurd.

Analyse

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de bevolking van Hilversum. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn, krijgen een groter gewicht, terwijl oververtegenwoordigde groepen een kleiner gewicht krijgen. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Hilversum, wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

Respons

Voor dit onderzoek zijn alle 1920 panelleden uitgenodigd. 949 leden hebben de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van 49 procent.

Dit is ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

In onderstaande tabel staat de respons uitgesplitst naar wijk. In één van de Hilversumse wijken, de Hilversumse Meent, is de respons te laag om representatieve uitspraken over te kunnen doen.

Tabel 1 respons naar wijk Hilversum

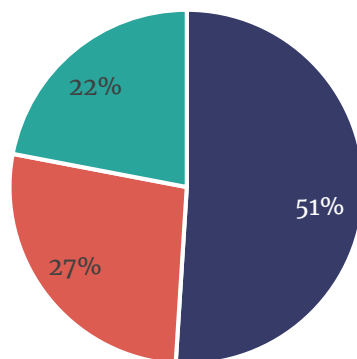
Wijk	Aantal	%
Centrum	130	14%
Zuidoost	103	11%
Zuid	179	19%
Zuidwest	75	8%
Noordwest	95	10%
Hilversumse Meent	34	4%
Oost	216	23%
Noordoost	117	12%
Totaal	949	100%

Eigenaarschap monumenten

Helpt inwoners bekend met subsidie en laagrentende lening monumenteigenaren

Aan inwoners is gevraagd of men eigenaar is van een monumentaal pand. Negen van de tien inwoners geeft aan dat men geen eigenaar van een monumentaal pand is. Ondanks dat het grootste deel van de inwoners geen eigenaar van een monumentaal pand is, is de helft wel op de hoogte van de subsidie of laagrentende lening die monumenteneigenaren kunnen aanvragen. Een vijfde is hier niet bekend mee.

- Ja dit is mij bekend
- Ik had er wel eens over gehoord
- Dit was mij niet bekend

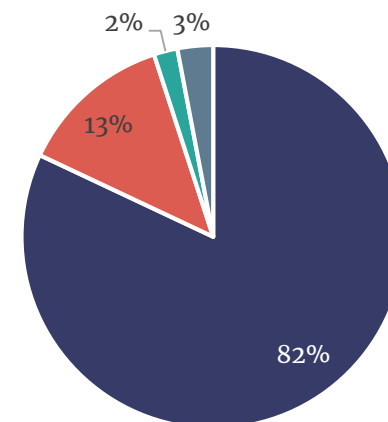
Figuur 1 - Was u ervan op de hoogte dat monumenteneigenaren subsidie of een laagrentende lening kunnen aanvragen voor behoud en restauratie?

Inwoners positief over subsidie en laagrentende lening monumenteigenaren

Een groot deel van de inwoners, namelijk vier vijfde, staat positief tegenover deze voorziening. Hierbij is een verschil te zien tussen inwoners die aangaven bekend met de mogelijkheid te zijn en inwoners die niet of minder goed op de hoogte waren van de mogelijkheid:

- Inwoners die bekend waren met de mogelijkheid zijn vaker positief (89%)
- Inwoners die er niet mee bekend waren zeggen vaker geen mening te hebben (22%) of het niet te weten (8%)

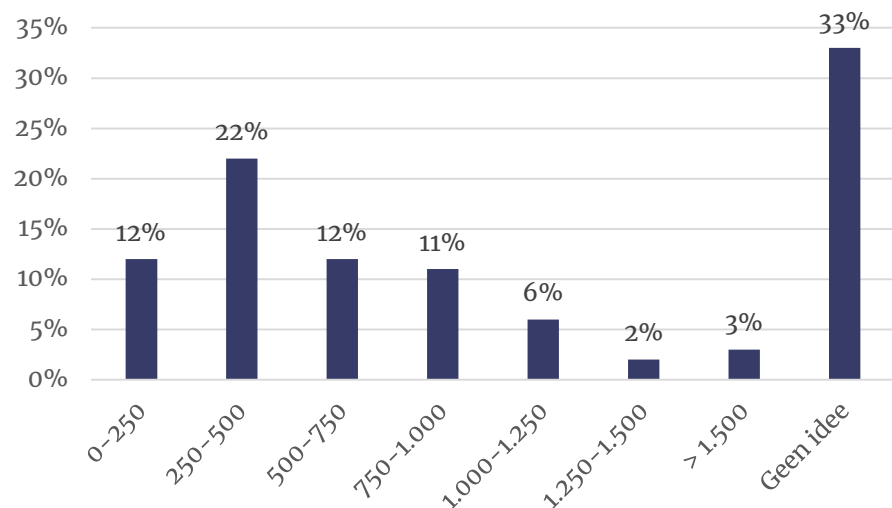
- positief
- neutraal
- negatief
- weet ik niet

Figuur 2 - Wat vindt u van deze mogelijkheid?

Aanwezigheid & zichtbaarheid monumenten

Inwoners vinden schatting aantal monumenten moeilijk

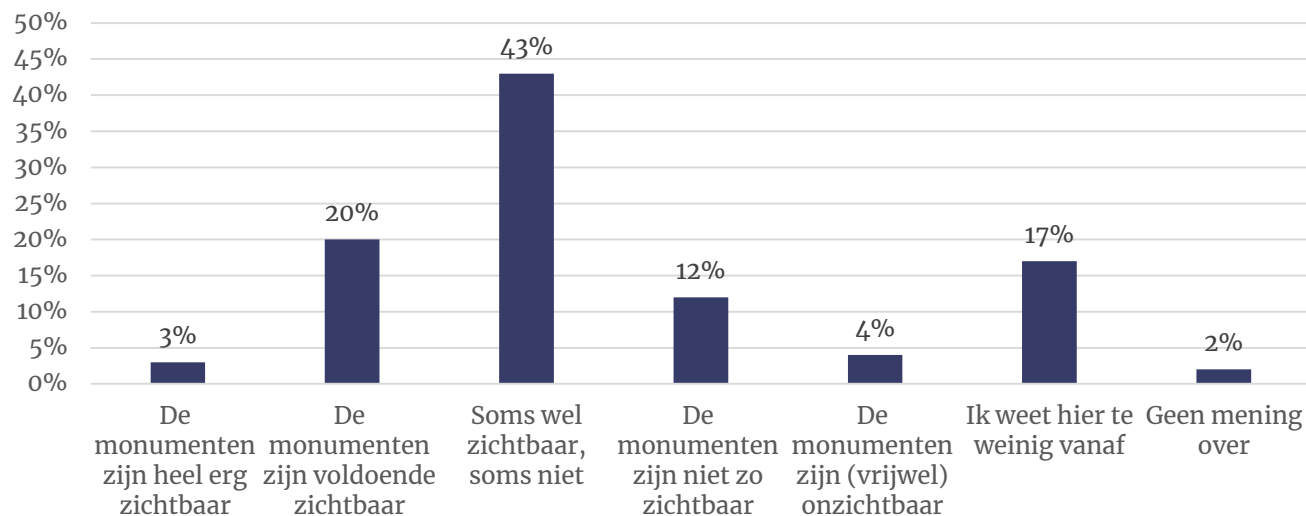
Aan inwoners is gevraagd of men een idee had hoeveel monumenten Hilversum telt. Een derde van de inwoners heeft geen idee hoeveel monumenten Hilversum telt. Van de inwoners die wel een schatting konden maken denkt een op de vijf dat Hilversum tussen de 250 en 500 monumenten telt. Het werkelijke aantal monumenten in Hilversum is 1.100.

Figuur 3 - Heeft u enig idee hoeveel monumenten gemeente Hilversum telt op dit moment?

Monumenten zijn soms wel en soms niet zichtbaar in Hilversum

Inwoners is ook de vraag gesteld of monumenten ook voldoende zichtbaar zijn in het straatbeeld. Iets meer dan vier op de tien inwoners vindt dat de monumenten in Hilversum soms wel en soms niet voldoende zichtbaar zijn. Slechts een klein deel (3%) van de inwoners vindt de monumenten heel erg zichtbaar in het straatbeeld.

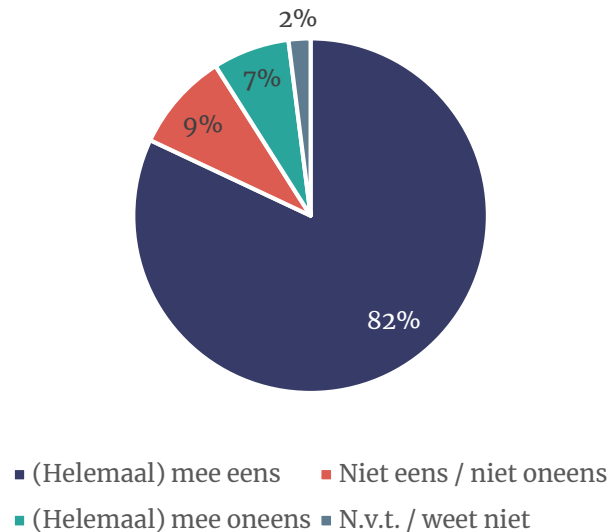
Figuur 4 - Vindt u dat de monumenten ook voldoende zichtbaar zijn in het straatbeeld van Hilversum?

Waardering monumenten (1)

Monumenten belangrijk voor identiteit Hilversum

De gemeente Hilversum wil weten hoe belangrijk inwoners monumenten vinden voor de identiteit van Hilversum. Het grootste deel van de inwoners vindt monumenten belangrijk voor de identiteit van Hilversum. Maar liefst acht op de tien inwoners deelt deze mening.

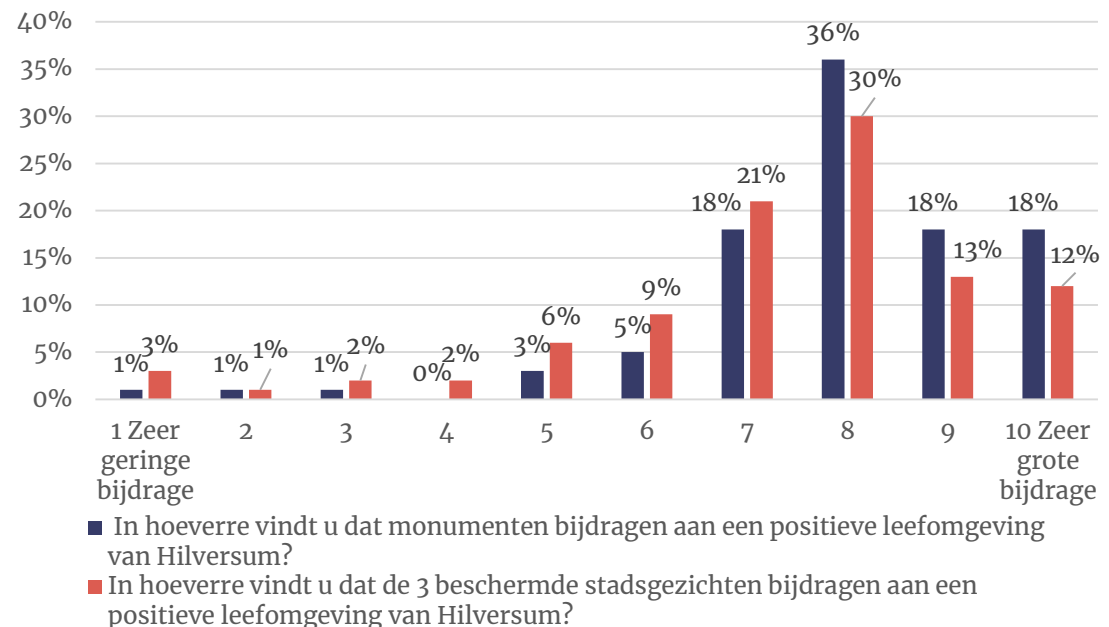

Figuur 5 - Monumenten zijn erg belangrijk voor de identiteit van Hilversum

Monumenten en stadsgezichten leveren bijdrage aan positieve leefomgeving

Inwoners konden een rapportcijfer toekennen aan de mate waarop monumenten en beschermde stadsgezichten bijdragen aan een positieve leefomgeving. (Bijna) negen op de tien inwoners geeft de mate waarop monumenten en stadsgezichten een bijdrage leveren aan een positieve leefomgeving een voldoende. Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners toekennen is een 8, wat staat voor een grote bijdrage. Eigenaren of bewoners van een monumentaal pand zijn nog positiever dan andere inwoners over de bijdrage van monumenten: zij geven een 8,4 voor de bijdrage van monumenten aan de leefomgeving.

Figuur 6 - Rapportcijfer bijdrage positieve leefomgeving van monumenten en drie beschermde stadsgezichten

Waardering monumenten (2)

Dudok gebouwen het meest betekenisvol

Inwoners is gevraagd welk Hilversumse Monument is voor hen het meest betekenisvol, is of welke ze het meest waarderen.

Het Dudok raadhuis is volgens veel inwoners een gebouw dat ze het meest waarderen en het meest betekenisvol voor hen is. Een aantal inwoners vindt alle gebouwen van Dudok erg betekenisvol, specifieke Dudok gebouwen die worden genoemd zijn de school en de tribune.

Naast architectuur van Dudok zijn de Sint Vituskerk en de KRO/NCRV studio erg waardevolle monumenten voor inwoners.

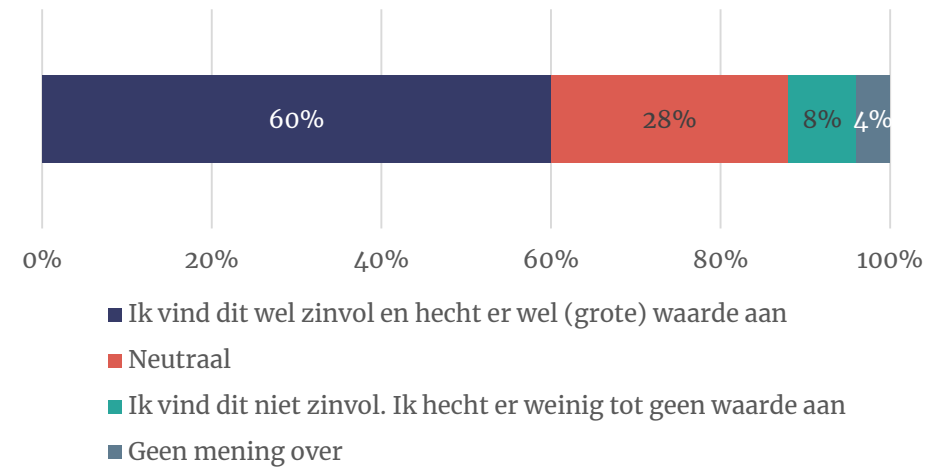
Archeologisch onderzoek zinvol en waardevol

In Hilversum wordt regelmatig archeologisch onderzoek verricht. Aan inwoners is gevraagd in hoeverre men dit onderzoek zinvol vindt en hier waarde aan hecht.

Drie vijfde van de inwoners vindt dit onderzoek zinvol en hecht er waarde aan. Een klein deel (8%) vindt dit niet zinvol, en hecht er weinig tot geen waarde aan.

Een veelgenoemde reden waarom mensen waarde hechten aan archeologisch onderzoek is dat men het zelf interessant vindt om meer over de geschiedenis van Hilversum te weten te komen. Een andere veelgenoemde reden is dat archeologisch onderzoek waardevol is voor Hilversum, omdat er zo meer bekend wordt over de historie.

Mensen die aangaven het niet zinvol te vinden, gaven voornamelijk als reden dat men niet geïnteresseerd is in archeologie.

Figuur 7 - Welke waarde hecht u aan archeologisch onderzoek in Hilversum?

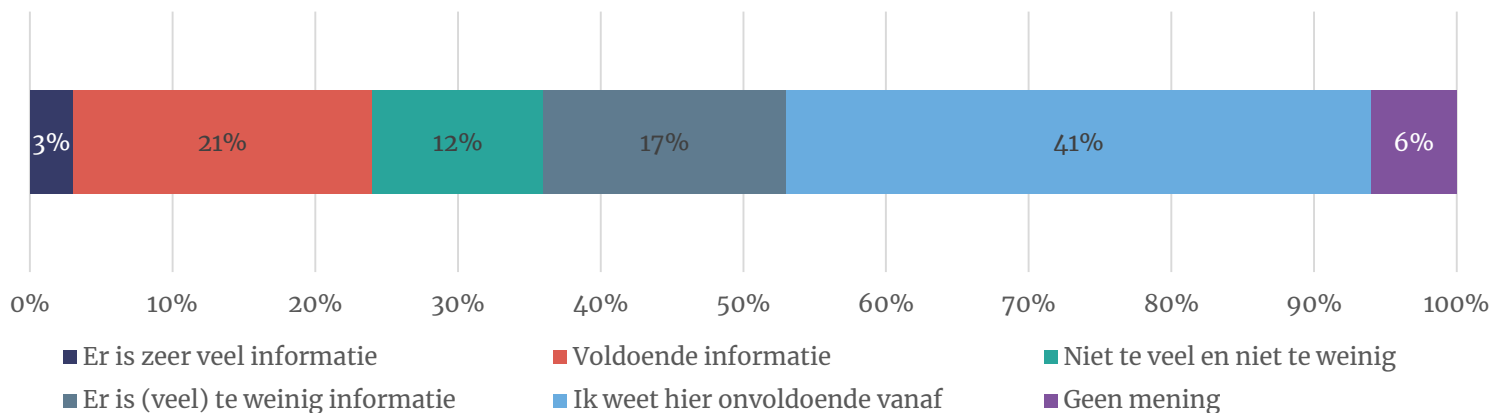

Informatie monumenten

Een op de vijf inwoners vindt dat er voldoende informatie is over monumenten

Inwoners uit Hilversum is gevraagd of men vindt dat er voldoende informatie over monumenten aanwezig is in Hilversum. Twee vijfde van de inwoners weet onvoldoende van dit onderwerp af om hier een antwoord op te geven. Van de inwoners die wel konden aangeven in hoeverre er voldoende informatie over monumenten beschikbaar is, vindt een vijfde deel dat er voldoende informatie over monumenten aanwezig is. Een heel klein deel (3%) stelt dat er zeer veel informatie te vinden is over monumenten.

Onder jongere inwoners is minder interesse voor informatie over monumenten dan onder oudere inwoners. Iets meer dan een op de acht de inwoners tussen de 18 en 34 jaar heeft niet zoveel interesse in het onderwerp monumenten, onder inwoners van 65 jaar en ouder heeft slechts 1 procent niet zoveel interesse in dit onderwerp.

Figuur 8 - Vindt u dat er voldoende informatie over monumenten aanwezig is in Hilversum?

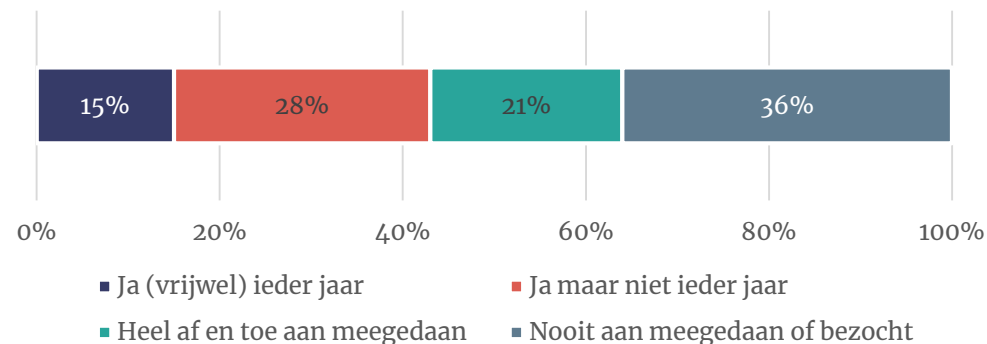
Faciliteiten monumenten

Groot deel van de inwoners heeft wel eens open monumentendag bezocht

Tijdens de jaarlijkse landelijke open monumentendag openen in gemeente Hilversum een aantal monumenten hun deuren voor publiek. Bijna twee derde (64%) van de inwoners heeft deze dag wel eens bezocht. Ongeveer één op zeven inwoners (15%) bezoekt deze dag jaarlijks en drie op de tien bijna ieder jaar.

De landelijke monumentendag is minder populair onder jongere inwoners. De helft van de inwoners tussen de 18 en 34 jaar heeft de landelijke monumentendag nog nooit bezocht, bij de oudere inwoners is dit iets minder dan drie op de tien.

Bij jaarlijks bezoek is dit verschil kleiner. Onder de inwoners tussen de 18 en 49 jaar gaat iets meer dan een op de tien jaarlijks naar de monumentendag. Onder inwoners van 50 jaar en ouder is dat twee op de tien.

Figuur 9 - Heeft u wel eens aan de landelijke open monumentendag meegedaan en/of locaties bezocht?

Open monumentendag goed initiatief

Inwoners die de landelijke monumentendag hebben bezocht vonden het een goed initiatief, vooral omdat men op die manier gebouwen bezoekt die men normaal niet van binnen zou zien.

- *‘Een mooi moment om die gebouwen te bezoeken die anders niet vrij toegankelijk zijn. Daarbij leuk voor kinderen om op laagdrempelige manier meer van hun stad te weten te komen.’*
- *‘Altijd leuk om een normaal gesloten monument ook eens van binnen te bekijken.’*
- *‘Best een goed initiatief, je gaat vaker een gebouw in waar je anders niet komt.’*

De belangrijkste redenen waarom mensen de landelijke monumentendag niet hebben bezocht is zijn dat men andere bezigheden of prioriteiten had, maar een aantal van deze inwoners is van plan de volgende editie zeker te zullen bezoeken.

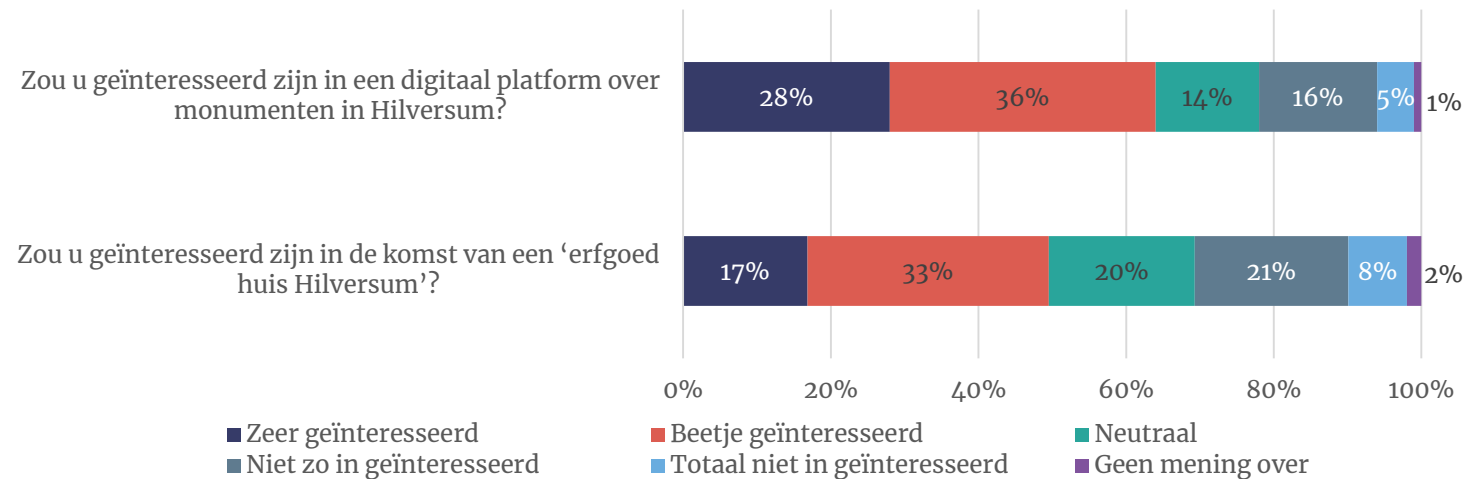

Faciliteiten monumenten (2)

Interesse in digitaal platform monumenten

Er zijn een aantal faciliteiten die de gemeente Hilversum wil aanbieden ter informatievoorziening over monumenten. Dit is een digitaal platform en een 'erfgoed huis Hilversum'. De gemeente wil graag weten hoe inwoners over deze mogelijke faciliteiten denken.

Inwoners zijn meer geïnteresseerd in een digitaal platform dan in een 'erfgoed huis'. Vooral inwoners van 50 jaar en ouder zijn geïnteresseerd in een digitaal platform over monumenten, één op de drie heeft hier zeer veel interesse voor, tegenover iets minder dan één op de zes van de inwoners tussen de 18 en 34 jaar.

Figuur 10 - Zou u geïnteresseerd zijn in een digitaal platform over monumenten in Hilversum en zou u geïnteresseerd zijn in de komst van een 'erfgoed huis Hilversum'?

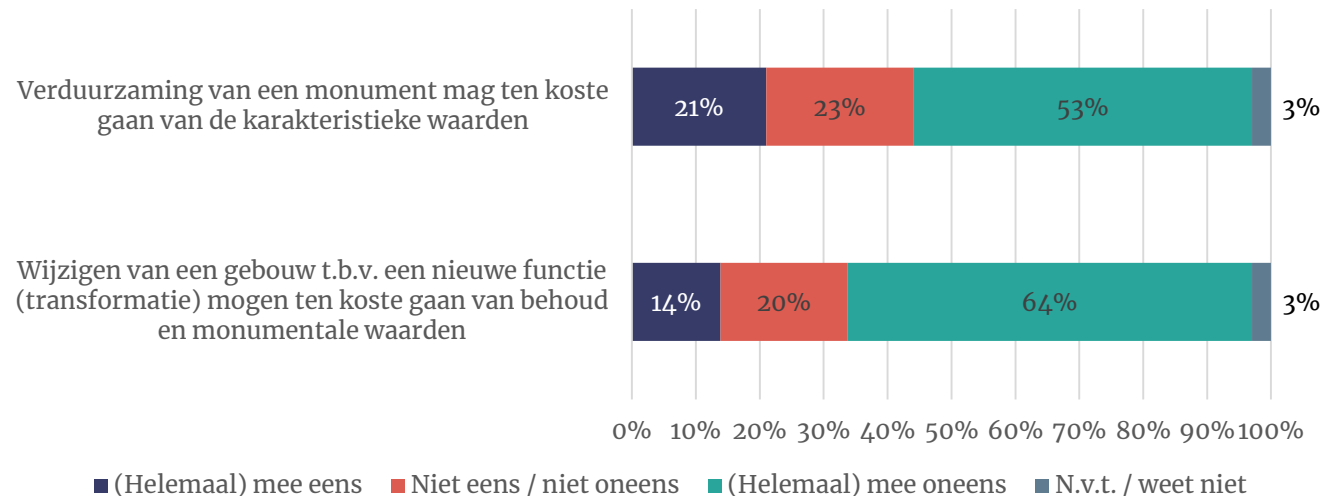

Monumentenbehoud (1)

Verduurzaming en wijzigen mogen niet ten koste gaan van waarden monument

Inwoners van Hilversum kregen twee stellingen voorgelegd over het behoud en onderhoud van monumenten. Het grootste deel van de inwoners vindt dat karakteristieke dan wel monumentale waarden van een monument behouden moeten worden, wanneer er sprake is van verduurzaming of transformatie van een monument.

Er is een iets grotere acceptatie onder inwoners voor verduurzaming van een monument ten koste van de karakteristieke waarden, een vijfde deel is het eens met deze maatregel. Een op de zeven inwoners vindt dat het wijzigingen van een gebouw voor een functie ten koste mag gaan van de monumentale waarde.

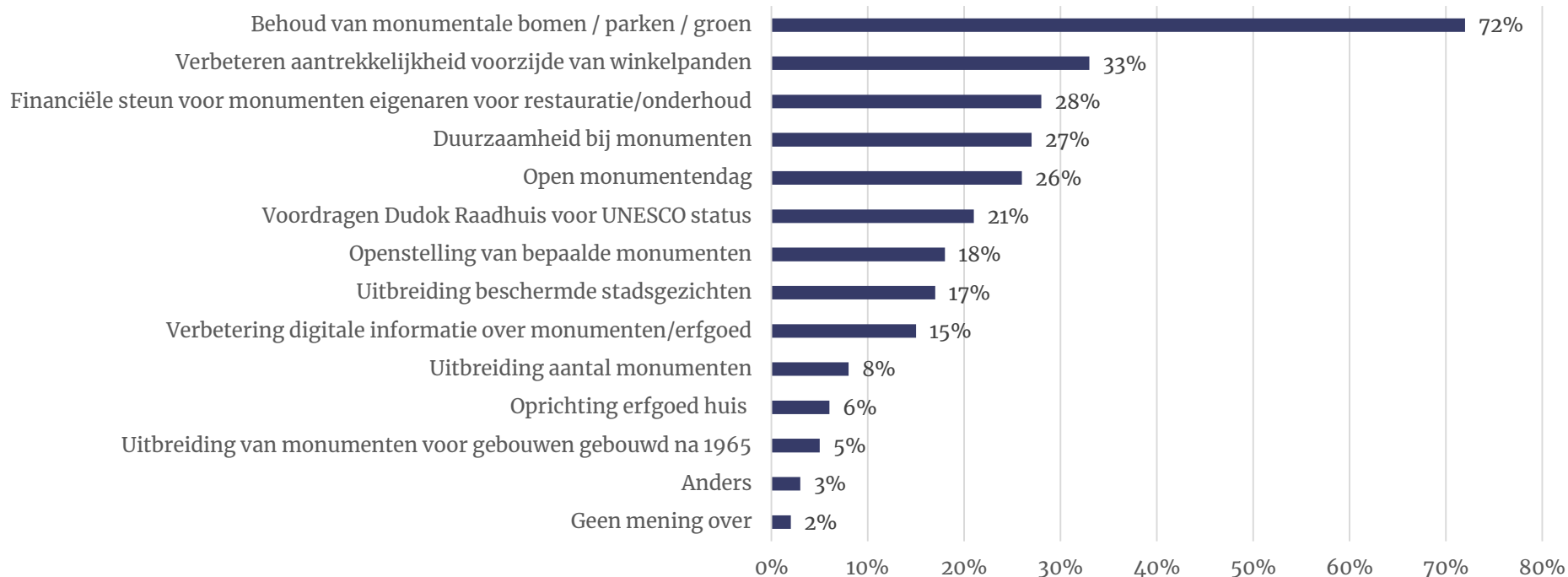
Figuur 11 - Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

Monumentenbehoud (2)

Monumentaal groen belangrijk

De gemeente Hilversum kan verschillende maatregelen treffen om cultureel erfgoed te versterken en de te behouden. Aan inwoners zijn een aantal maatregelen voorgelegd die de gemeente kan nemen, hierbij is gevraagd of men deze maatregelen belangrijk vindt. Inwoners konden maximaal drie maatregelen kiezen. Het overgrote deel, bijna driekwart, van de inwoners vindt het belangrijk dat monumentaal groen, waaronder parken en bomen wordt behouden. Het kleinste deel van de inwoners (5%) vindt het belangrijk dat monumenten worden uitgebreid met gebouwen gebouwd na 1965.

Figuur 12 - Welke van de volgende onderwerpen vindt u belangrijk bij het behoud en het versterken van cultureel erfgoed?

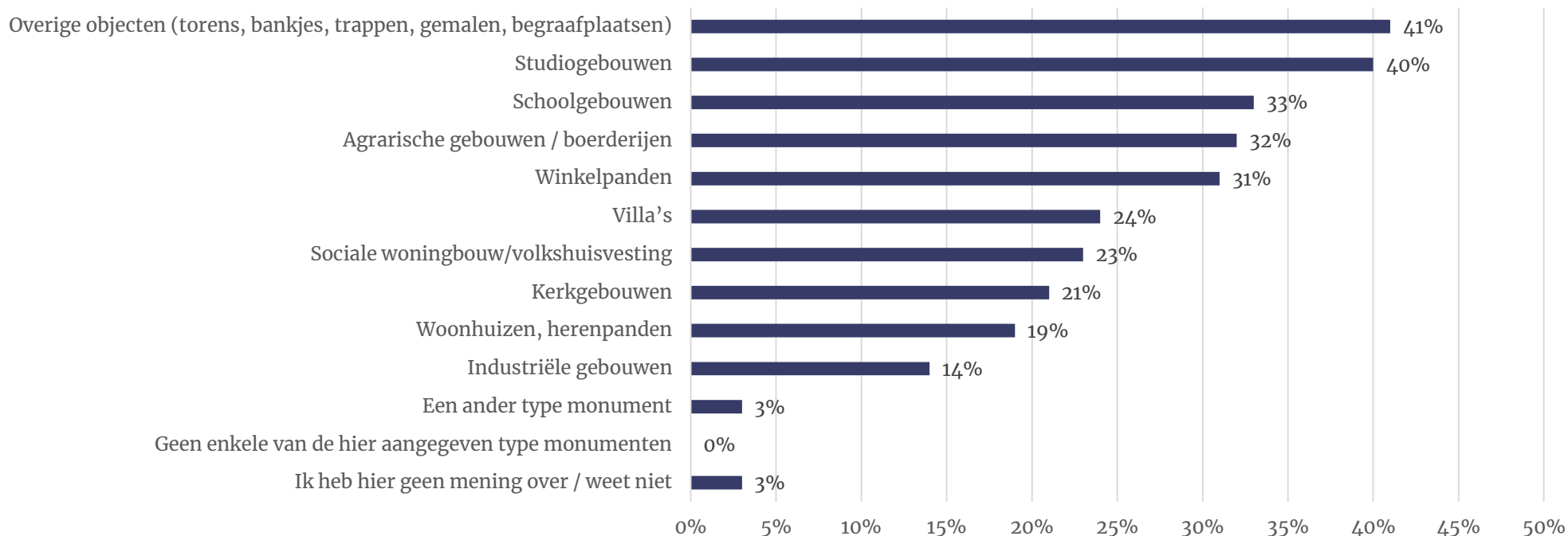

Aanwijzing en behoud monumenten

Aandacht besteden aan studiogebouwen en gebouwen als torens, trappen en gemalen

Inwoners kregen de vraag voorgelegd welk type monument volgens hen aandacht moet krijgen bij monumentenaanwijzing en behoud. Inwoners konden maximaal drie monumenten kiezen.

Het grootste deel van de inwoners vindt dat objecten, waaronder torens, trappen, gemalen en begraafplaatsen en studiogebouwen aandacht moeten krijgen in monumentenaanwijzing en behoud. Inwoners vinden het minder van belang om aandacht te geven aan industriële gebouwen in monumentenaanwijzing en behoud.

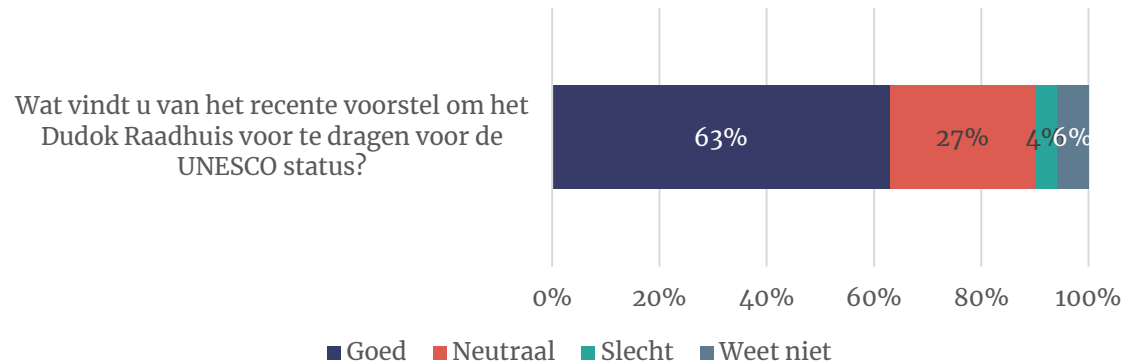
Figuur 13 - Welk type monument heeft uw voorkeur om de aandacht op te richten bij monumentenaanwijzing en behoud in Hilversum?

Aanwijzing en uitbreiding monumenten (1)

Geven van UNESCO status aan Dudok Raadhuis belangrijk

Inwoners zijn gevraagd om hun mening te geven over het voorstel om het Dudok Raadhuis voor te dragen voor de UNESCO status. Meer dan zes op de tien inwoners staan hier positief tegenover. Drie op de tien inwoners staat neutraal tegenover dit voorstel. Een heel klein deel (4%) vindt het geen goed voorstel.

Figuur 14 - Wat vindt u van het recente voorstel om het Dudok Raadhuis voor te dragen voor de UNESCO status?

Dudok Raadhuis is uniek en iconisch voor Hilversum

Aan inwoners is gevraagd wat de reden is dat men het Dudok Raadhuis een UNESCO status toe wil laten kennen.

Inwoners vinden het een uniek en iconisch gebouw. Ook gaven een aantal inwoners aan dat het een goede manier is om Hilversum en Dudok op de kaart te zetten.

- *‘Prachtig, uniek ontwerp en sprekend voorbeeld van een bijzondere periode in de geschiedenis en de architectuur.’*
- *‘Dit is een iconisch gebouw dat niet alleen voor Hilversum van belang is maar ook voor de Europese architectuur in het algemeen.’*
- *‘Het is een icoon, bij het zien van her raadhuis denk je meteen aan Hilversum. Zoals bij de Eiffel toren aan Parijs.’*
- *‘Het lijkt me voor Hilversum belangrijk om dit markante gebouw en Dudok voor een groter publiek op de kaart te zetten.’*
- *‘Prachtig gebouw en het zet Hilversum op de kaart.’*

Een klein deel van de inwoners (4%) gaf aan dat ze het geen goed idee vinden om het Dudok Raadhuis voor te laten dragen voor de UNESCO status.

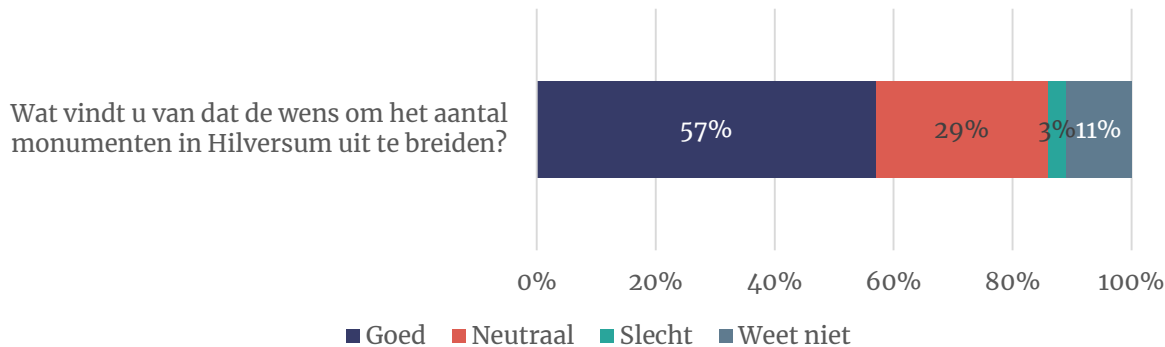
Redenen hiervoor zijn onder andere dat men het geen mooi gebouw vindt, of dat men het gebouw niet bijzonder genoeg vindt voor deze status.

Aanwijzing en uitbreiding monumenten (2)

Inwoners positief tegenover uitbreiding monumenten Hilversum

Aan inwoners is de vraag voorgelegd wat ze vinden van een mogelijke uitbreiding van het aantal monumenten. Bijna zes op de tien inwoners vindt dit een goed idee. Eén op de drie inwoners staat neutraal tegenover de uitbreiding van het aantal monumenten in Hilversum. Een heel klein deel (3%) vindt uitbreiding een slecht idee.

Figuur 15 - Wat vindt u van de wens om het aantal monumenten in Hilversum uit te breiden?

Monumentenuitbreiding voor behoud oud Hilversum en stadscentrum

Belangrijke redenen dat inwoners voor uitbreiding van monumenten in Hilversum zijn is dat het belangrijk is om oud Hilversum en het stadsgezicht te behouden, omdat volgens inwoners al veel oude gebouwen verloren zijn gegaan. Met name het centrum moet volgens inwoners behouden blijven.

- *‘Behoud van monumenten, zeker in het centrum, is goed. Het centrum wordt er niet mooier op door al die commerciële gevels van grote ketens.’*
- *‘Hilversum moet zuiniger met gebouwen omgaan. Er is zo verschrikkelijk veel moois gesloopt. Kijk in het centrum, waar zijn de oude gevels? Aan de bovenkant is het vaak nog oud en mooi en aan de onderkant allemaal strak en eenheidsworst.’*
- *‘Draagt bij aan karakter van Hilversum en daarmee kan voorkomen worden dat Hilversum nieuwbouw eenheidsworst wordt.’*
- *‘We moeten zorgvuldig omspringen met ons erfgoed. Er is al te veel verdwenen (denk aan monumentale villa’s).’*

Een klein deel van inwoners vindt het geen goed idee om het aantal monumenten in Hilversum uit te breiden, redenen die hiervoor worden genoemd zijn dat het ten koste gaat van ontwikkeling en modernisering. Ook kunnen eigenaren hierdoor belemmerd worden in ontwikkeling van het pand.

- *‘Het voegt niets toe en is beperkend voor de ontwikkeling van het centrum (eventuele gewenste veranderingen in de toekomst).’*
- *‘Je beperkt de mogelijkheden van eigenaren teveel, de echte monumenten zijn nu wel benoemd, verdere uitbreiding haalt de waarde van monumentenstatus onderuit.’*
- *‘Het centrumgebied is aan rigoureuze modernisering toe, functioneel en qua vormgeving. Het geheel heeft nu een rommelige uitstraling. Meer monumenten betekent extra barrière voor vernieuwing.’*

Aanwijzing en uitbreiding monumenten (3)

Er zijn naast de officiële monumenten in Hilversum mogelijk nog andere locaties of objecten die door inwoners als waardevol worden gezien en die ze graag een monumentenstatus zien krijgen. Daarom is aan de inwoners gevraagd of men nog locaties in de eigen wijk/buurt die men graag als monument aangewezen zou willen zien. Op deze vraag kwam een verscheidenheid aan antwoorden. Een aantal locaties dan wel objecten kwamen regelmatig terug in de antwoorden:

- De bloemenbuurt;
- Verschillende objecten en locaties van Dudok, waaronder het park, Dudokhuizen en café Dudok;
- Verschillende soorten villa's en herenhuizen, waaronder Kloppers' Villa's, Villa Hestia en Villa Veldhoeve;
- Panden met een beeld- en geluidfunctie, waaronder het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid en de Televisietoren
- *'Huizen in bloemenbuurt zuid met Dudokbouw.'*
- *'Diverse woningen in de (kleine) bloemenbuurt, vele huizen zijn meer dan 100 jaar oud en worden soms zodanig verbouwd dat originele staat teveel verandert.'*
- *'Jacob van Campenlaan met de ateliers van Dudok.'*
- *'Oude boerderijen, historische villa's historische herenhuizen en zeker de oude radio en omroep, niet te vergeten.'*
- *'De Televisietoren hoort bij Hilversum, zoals de zendmast in Lopik.'*

Overige opmerkingen

Aan de inwoners is aan het einde van de vragenlijst gevraagd of men nog op- of aanmerkingen heeft over het onderwerp. Veel inwoners gaven aan het onderwerp interessant en belangrijk te vinden en benadrukten de waarde die ze aan monumenten en stadsgezichten hechten. Ook werd het thema duurzaamheid in relatie tot behoud van monumenten door een aantal inwoners genoemd. Hieronder een greep uit de antwoorden die gegeven zijn:

- *‘Erfgoed is belangrijk en het is goed dat de gemeente hier aandacht aan besteedt.’*
- *‘Zeer belangrijk om Hilversum in al z'n 'monumentale' schoonheid te behouden en te versterken!’*
- *Monumenten er erfgoed zijn erg belangrijk voor het imago van Hilversum voor eigen inwoners en bezoekers. Het zou mooi zijn als een paar hiervan opgesteld kunnen worden, om eens een kijkje binnen te nemen.*
- *‘Weten waar je oorsprong is, is belangrijk, dus bepaalde objecten moeten bewaard blijven om de historie te kunnen zien.’*
- *‘Ik zal mijn stelling over duurzaamheid nog wat toelichten. Ik vind duurzaamheid namelijk zeer belangrijk. Alleen kan het een mooi oud gebouw echt 'verpesten'. Dan maar één gebouw met minder met zonnepanelen, als de andere gebouwen in Hilversum dat wel krijgen. Duurzaamheid aan de binnenkant daarentegen (onzichtbare duurzaamheid) vind ik wel heel belangrijk bij oude monumentale gebouwen. Zoals dubbele beglazing, isolatie, e.d. Dus eigenlijk alle vormen van duurzaamheid, als het maar niet in het zicht is (zonnepanelen).’*
- *‘Ik vind het belangrijk dat er monumenten zijn, dat er aandacht is voor het erfgoed van een plaats. Hierbij moet wel gekeken worden naar de huidige tijdgeest. Dus verduurzaming, maar zonder dat dit afbreuk doet aan het karakter van het pand, dat het tot een monument maakt. Bijvoorbeeld bij glas in loodramen deze tussen twee andere glasplaten zetten zodat er een isolatie optreedt zonder ze te verwijderen.’*

